

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 692/2017-42

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. januára 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Ladislava Orosza a Lajosa Mészarosa o sťažnosti obchodnej spoločnosti Petit Press, a. s., Lazaretská 2333/12, Bratislava, zastúpenej advokátskou kanceláriou PALŠA A PARTNERI ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA, spol. s r. o., Masarykova 13, Prešov, konajúcej prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Patrika Palšu, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Co 211/2011 zo 14. februára 2013, za účasti Krajského súdu v Košiciach, takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva obchodnej spoločnosti Petit Press, a. s., na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 3 Co 211/2011-183 zo 14. februára 2013 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 3 Co 211/2011-183 zo 14. februára 2013 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alsie konanie.

3. Obchodnej spoločnosti Petit Press, a. s., p r i z n á v a úhradu trov konania v sume 363,79 € (tristošesťdesiattri eur a sedemdesiatdeväť centov), ktorú jej je Krajský súd v Košiciach p o v i n n ý vyplatiť na účet jej právneho zástupcu, advokátskej kancelárie PALŠA A PARTNERI ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA, spol. s r. o., Masarykova 13, Prešov, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti sťažovateľky n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júna 2016 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Petit Press, a. s., Lazaretská 2223/12, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátskou kanceláriou PALŠA A PARTNERI ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA, spol. s r. o., Masarykova 13, Prešov, konajúcej prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Patrika Palšu, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Co 211/2011 zo 14. februára 2013.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza:

„... Rozsudkom Okresného súdu Košice II, sp. zn. 13 C 53/2010 zo dňa 06. 05. 2011 rozhodol prvostupňový súd tak, že vyhovel žalobe o ochrane osobnosti žalobkyne v tam

uvedenej časti a uložil nám povinnosť uverejniť v denníku Košický Korzár ospravedlnenie za zverejnenie predmetných článkov a zaplatiť žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 3.319,30 EUR. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach, sp. zn.: 3 Co 211/2011 zo dňa 14. 02. 2013 odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa sp. zn.: 13 C 53/2010 zo dňa 06. 05. 2011 v napadnutej vyhovujúcej časti...

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach nám síce bol doručený ešte dňa 10. 04. 2013, no Ústavný súd SR vo veci vedenej pod sp. zn.: I. ÚS 433/2013 na neverejnom zasadnutí senátu dňa 03. 07. 2013 predbežne prerokoval našu sťažnosť zo dňa 24. 05. 2013 a vyslovil: pretože nie je dovolacie konanie ešte skončené, je dôvodné sťažnosť odmietnuť pre jej predčasnosť, pretože o ochrane označených práv bude ešte rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací...

Dňa 03. 05. 2013 sme podali voči predmetnému právoplatnému rozhodnutiu odvolacieho súdu mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie, pričom o tomto dovolaní Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol Uznesením sp. zn.: 5 Cdo 521/2014 zo dňa 31. 05. 2016, ktoré nám bolo doručené dňa 13. 06. 2016 tak, že dovolanie odmietol...

Ústavnú sťažnosť podávame z dôvodu, že máme za to, že vyššie uvedené rozhodnutia všeobecných súdov sú nezákonné a v rozpore s právami zakotvenými Ústavou SR (v petite je uvedený len označený rozsudok krajského súdu, pozn.). “

Sťažovateľka ďalej uvádza, že namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru:

„Všeobecné súdy dostatočne nevzali pri rozhodovaní o veci náležitý zreteľ na ústavnoprávny aspekt tejto veci, t. j. na stret troch základných práv a to práva žalobkyne na ochranu osobnosti, právo vydavateľa na ochranu prejavu, ako aj právo občanov na obdržanie informácií týkajúcich sa verejného záujmu (o konaní verejných činiteľov regionálnej a komunálnej politiky, či politiky ako takej).

Súdy nezohľadnili konkrétne okolnosti danej veci, dali neodôvodnene prednosť jednému základnému právu – právu na ochranu osobnosti žalobkyne pred iným základným právom a tým neprípustným spôsobom zasiahli do práva na slobodu prejavu.“

Sťažovateľka ďalej uvádza, že okresný súd jej uložil povinnosť uverejniť ospravedlnenie za to, čo uviedla na adresu žalobkyne vo funkcii starostky mestskej časti Košice-Nad Jazerom v článku uverejnenom v denníku Košický Korzár z 11. januára 2010 pod titulkom „Do svojho vrecka viac, občanom priškrtia“, ako aj za to, čo uviedla v článku uverejnenom v denníku Košický Korzár z 19. januára 2010 na titulnej strane s pokračovaním na tretej strane pod názvom „Starostka Jazera skupuje nehnuteľnosti – [REDACTED] (HZDS-LS): Kúpila dva byty, za koľko, tají“, ospravedlnenie za poškodenie cti žalobkyne (znenie obidvoch článkov a ich inkriminovaných častí je súčasťou textu sťažnosti sťažovateľky na strane 4 a 5 tejto sťažnosti).

V uvedenej súvislosti sťažovateľka tiež uvádza:

«Predmetnými rozhodnutiami súdov nám predsa bola uložená povinnosť ospravedlniť sa žalobkyňi, keď samotné súdy vo veci konajúce dokazovanie vyhodnotili tak, že v konaní sa priamo preukázalo, že sme uverejnili pravdivé informácie (!).

Súd prvého stupňa vo vzťahu k článku zo dňa 19. 01. 2010 v odôvodnení priamo a jednoznačne skonštatoval: „skutkové tvrdenia, ktorých pravdivosť nebola namietaná“, či „na základe informácií z verejného zoznamu – katastra nehnuteľností“ (viac dávame do pozornosti str. 15, tretí odsek rozsudku Okresného súdu Košice II). Odvolací súd sa len bez ďalšieho stotožnil s rozhodnutím súdu prvého stupňa.

Súd prvého stupňa vo vzťahu k článku zo dňa 11. 01. 2010 predsa v odôvodnení priamo a jednoznačne skonštatoval: „Predmetná poznámka sa síce zakladá na pravdivých informáciách o schválení úsporného rozpočtu, ako aj o schválení odmien navrhovateľke za ňou získané dotácie pre mestskú časť, dostavbu, atď.“, či „tejto Poznámke vôbec nebolo zverejnené meno navrhovateľky“ (viac pozri str. 16 tretí odsek rozsudku Okresného súdu Košice II). Podobne tak aj odvolací súd uviedol, že článok zo dňa 11. 01. 2010 „sa zakladá na pravdivých informáciách“ (pozri str. 19, ods. 2 rozsudku Krajského súdu v Košiciach).

Napriek tomu nám súd uložil povinnosť uverejniť ospravedlnenie sa žalobkyňi a uložil nám aj povinnosť nahradiť žalobkyňi nemajetkovú ujmu v peniazoch...

Súdom uložená povinnosť – ospravedlnenie je formulované spôsobom vytvárajúcim celkom iný text, nový text, významovo inú informáciu, rozdielne formulovanú od uverejneného článku.

Ospravedlnenie, ktoré formulovala žalobkyňa v petite a ktoré nám súd rozsudkom uložil povinnosť uverejniť tvorí žalobkyňou svojvoľne pospájané a v článkoch nesúvisiace jednotlivé časti článku...

Z predmetného ospravedlnenia, ktoré nám súd uložil uverejniť sa verejnosť dozvedela o iných skutočnostiach, ako boli uverejnené v článkoch.

Takýto spôsob „vynucovania si“ súdnej ochrany aktívnym politikom voči médiám považujeme za neprípustný a v rozpore s dobrými mravmi, zasahujúci protiprávne do práva na slobodu prejavu, čo je v demokratickej spoločnosti absolútne neprípustné.

Je predsa potrebné hodnotiť celý prejav (literárny či publicistický) nikdy nie iba vytrhnutý výrok alebo vetu (rozhodnutie ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 453/03, rovnako Amicus Curiae stanovisko Benátskej Komisie zo 17. marca 2004, CDL-AD (2004) 011).

Zásah do osobnostných práv komunálnej političky vzhliadol prvostupňový aj odvolací súd v tom, že v regionálnom denníku bola síce uverejnená pravdivá informácia – kúpa nehnuteľností, ale nebol zverejnený objektívne zistiteľný fakt, že dve z troch nehnuteľností v spoluvlastníctve žalobkyne boli zaťažené záložným právom zriadeným v prospech peňažných ústavov. Podľa odvolacieho súdu právo slobody prejavu nezahŕňa rozširovanie neúplných informácií.

Z výroku rozsudku nikde nevyplýva, že sa žalobkyni máme ospravedlniť práve z dôvodu, že sme nezverejnili objektívne zistiteľný fakt, že dve z troch nehnuteľností v spoluvlastníctve žalobkyne boli zaťažené záložným právom zriadeným v prospech peňažných ústavov, čím sme mali zverejniť podľa záveru súdu nepravdivé informácie.

Aj z toho dôvodu... máme za to, že žalobu bolo potrebné v celom rozsahu zamietnuť.

V konaní o ochranu osobnosti je súd viazaný návrhom textu ospravedlnenia. Viazanosť súdu textom navrhovaného ospravedlnenia podľa súdnej praxe znamená, že súd nemôže meniť text navrhovaného ospravedlnenia a o prejednávanom návrhu môže rozhodnúť len tak, že mu úplne vyhovie alebo naopak, zamietne ho ako celok.

Namietame takýto svojvoľný výklad právnej normy zo strany súdu, ktorý je v rozpore s príslušným právnym predpisom a zámerom sledovaným zákonodarcom. Predmetné rozhodnutia súdov sa vymykajú z rozhodovacej praxe súdov Slovenskej republiky.

Samotný prvostupňový súd vo vzťahu k nemajetkovej ujme v rozsudku paradoxne uviedol, že žalobkyňa nevyužila svoje právo vyjadriť sa, nepreukázala žiaden rozumný dôvod na nevyužitie ponúknutej možnosti vyjadriť sa k otázke zakúpenia bytov.

Nie je na základe vykonaného dokazovania opodstatnené odôvodnenie odvolacieho súdu, že by sme sa predmetným článkom snažili „podsunúť verejnosti nepodložený názor..., že pri financovaní kúpy predmetných nehnuteľností boli použité prostriedky, ktoré žalobkyňa získala v rozpore so zákonom.“

Takáto informácia alebo takýto názor nevyplýva ani z obsahu predmetného článku a nevyplýva to ani z vykonaného dokazovania...

To, že boli nehnuteľnosti zaťažené záložným právom nijako nespochybňuje a nemení pravdivosť uverejnených informácií v spravodajskom článku...

Uverejnením článkov tak reálne nedošlo a ani nemohlo dôjsť k zásahu do osobnostných práv žalobkyne, či dokonca k uverejneniu difamačnej informácie...

Konštatovanie súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu o tom, že v regionálnom denníku v krátkom časovom období boli uverejnené tri rôzne články o komunálnej političke z metropoly regiónu, ktorá súčasne zastávala viaceré verejných funkcií, vrátane postu starostky, vo vzťahu k akémusi zámeru difamovať osobu žalobkyne nevychádza z racionálneho základu a už vôbec nie z vykonaného dokazovania.

Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu konštatovaním, že článok vyvolal v svedkoch a v ich okolí predovšetkým hľadanie odpovede na neodpovedané, a že len naznačoval neurčitost' otázky financovania zakúpenia dvoch bytov, spôsobil spochybnenie bezúhonnosti osoby žalobkyne v očiach verejnosti, by mala byť skôr dôvodom prečo žalobu zamietnuť ako nedôvodnú a nie jej rozsudkom vyhovieť...

Žalobkyňa bola a je osobou narábajúcou s verejnými financiami, političkou v riadiacej funkcii...

Pravdivá bola aj informácia o odmene starostky a vychádzala z oficiálnej zápisnice z rokovania zastupiteľstva mestskej časti...

Dovolíme si potom požiadať Ústavný súd SR... porovnať skutočný text spravodajského článku a jeho obsahový význam s predmetným ospravedlnením, ktoré nám súd uložil uverejniť...

Druhý článok – Poznámka, bol komentárom, hodnotiacim úsudkom, ktorý sa vo všeobecnosti venoval u nás už takmer zaužívanému spôsobu riešenia finančného nedostatku zo strany politikov, priškrtiť občanom a do svojho vrecka dávať viac. Stáva sa bežnou praxou nešvár, že zástupcovia občanov pri spravovaní verejných financií vo svojich rozhodnutiach znižujú výdavky týkajúce sa financovania verejnoprospešných potrieb, no pritom zvyšujú výdavky týkajúce sa svojich odmien a pôžitkov. Išlo predsa o kritiku oprávnenú a primeranú, navyše v článku nebola osoba žalobkyne vôbec ani spomenutá, či menovaná a teda ani prirovnávaná.

Odvolací súd a pred ním aj súd prvého stupňa uviedli, že poznámka sa síce zakladá na pravdivých informáciách, ale forma verejnej prezentácie (úsudku) nie je vôbec primeraná a použité pojmy prekračujú medze vecnej kritiky. Poznámka tak mala mať podľa súdu difamujúci charakter, zosmiešnila a urazila osobu žalobkyne, znehodnotila výsledky jej práce.

Z výroku rozsudku nikde nevyplýva, že sa žalobkyni máme ospravedlniť práve z tohto dôvodu. Preto opätovne tak poukazujeme na ust. § 153 ods. 1 O. S. P...

Rozhodnutie je navyše aj v tejto časti nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a úvahy súdu smerujú k svojvoľnému rozhodnutiu, ktoré nemá podklad v právnej norme a ani vo vykonanom dokazovaní.»

Sťažovateľka napokon uvádza, že za vadu rozhodnutia súdu považuje aj to, že petit návrhu, ktorý súd prevzal do výroku rozsudku, v časti ospravedlnenia uvádza len články z 11. januára 2010 a 19. januára 2010, ale návrh na začatie konania a vykonané dokazovanie najmä vo vzťahu k svedkom vypočutým prvostupňovým súdom vychádzalo z troch článkov, t. j. aj z článku z 28. decembra 2009. Sťažovateľka takto vedené dokazovanie nepovažuje za správne: „V každom prípade však bolo potrebné, aby súd zhodnotil samostatne každý z článkov ako samostatný novinársky celok (žáner) a analýzou bez vytrhnutia citovaných výrokov z kontextu posúdil, či predmetný článok a žalobkyňou označovaný nepravdivý výrok bol spôsobilý privodiť ujmu na osobnostných právach žalobkyne.“

Vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu sťažovateľka dodáva, že „pri strete práva na ochranu osobnosti so slobodou prejavu je nutné v zásade skúmať

KTO, O KOM, ČO, KDE, KEDY a AKO hovorí, pričom na základe odpovedí na dané otázky možno pomocou testu proporcionality určiť, ktorá sloboda má byť uprednostnená (Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 152/08 z 15. decembra 2009)“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné práva obchodnej spoločnosti Petit Press, a. s., Bratislava... na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej práva na slobodu prejavu a slobodu rozširovania informácií podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tiež jej právo vlastníť a slobodne užívať majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3 Co 211/2011 zo dňa 14. 02. 2013 porušené boli.

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn.: 3 Co 211/2011 zo dňa 14. 02. 2013 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Spoločnosti Petit Press, a. s. priznáva náhradu trov konania v sume 340,- EUR, ktorú je Krajský súd v Košiciach povinný vyplatiť na účet právneho zástupcu... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd na predbežnom prerokovaní zistil, že sú splnené všetky ústavné a zákonné predpoklady na prijatie sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie, a preto uznesením č. k. II. ÚS 692/2017-17 z 10. novembra 2017 rozhodol o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu krajského súdu, aby sa vyjadril k otázke vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň ho vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti.

Predseda krajského súdu sa vyjadril k sťažnosti sťažovateľky vo svojom stanovisku zo 7. marca 2018 doručenom ústavnému súdu 8. marca 2018, v ktorom okrem iného uviedol:

«... Ústavná sťažnosť sa týka účastníkov – žalobkyne [REDAKOVANÉ],
bývajúcej v [REDAKOVANÉ] proti žalovanej Petit Press, a. s., so sídlom v
Bratislave, Lazarecká 12. Predmetom konania je ochrana osobnosti.

Vec sa viedla na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 13 C 53/2010.

Okresný súd Košice II (ďalej len „okresný súd“) po rozsiahлом dokazovaní rozsudkom zo dňa 6. mája 2011, č. k. 13 C/55/2010-120 uložil žalovanej povinnosť v denníku Košický Korzár uverejniť ospravedlnenie v znení: „Ospravedlnenie. Obchodná spoločnosť Petit Press, a. s., so sídlom v Bratislave, Lazaretská 12, 811 08 – vydavateľ denníka Korzár sa ospravedľňuje pani [REDAKOVANÉ] za to, že v článku uverejnenom na druhej strane denníka Košický Korzár zo dňa 11. 1. 2010 s titulkom „Do svojho vrecka viac, občanom priškrtnia“ uviedla na adresu pani [REDAKOVANÉ] a jej práce vo funkcii starostky v Mestskej časti Košice nad Jazerom v r. 2009, že „keď treba dať starostke takmer 250-tisíc v starej mene, dvíhajú tamojší vládni poslanci ruky hore. Všetkým vybavila dotáciu pre mestskú časť! Akoby to nebola psia povinnosť každého starostu, snažiť sa pre svoju mestskú časť zohnať, čo sa dá... nepotrebovali by sme za kráľovský plat vyše 2-tisíc eur mesačne na miestach starostov šikovných ľudí. Stačili by cvičené opice, ktoré by každoročný transfer z mesta jednoducho minuli na úrad, na zopár chodníkov a basta. Od zvoleného starostu sa čaká prirodzene viac ako od opice. Aby pohol zadkom i rozumom. A ak ním pohne, nemal by automaticky požadovať „výpalné“ z poloprázdnej miestnej kasy na úkor tých, čo ho zvolili.“, ako aj zato, že v článku uverejnenom v denníku Košický Korzár dňa 19. 1. 2010 na titulnej strane s pokračovaním na tretej strane pod názvom „Starostka Jazera skupuje nehnuteľnosti – [REDAKOVANÉ] (HZDS-LS): Kúpila dva byty, za koľko tají“, v súvislosti s kúpou dvoch bytov pani [REDAKOVANÉ] v roku 2009, uviedla, že pani [REDAKOVANÉ] „skupuje nehnuteľnosti“, „tají“ za koľko ich kúpila s tým, že „problémom by bol nesúlad v príjmoch starostky s nadobúdacou hodnotou dvoch bytov“ a 31. marca 2010 „sa ukáže“, či nehnuteľnosti „presahujú súhrn platových pomerov a iných príjmov“ pani [REDAKOVANÉ], ako aj za to, že pani [REDAKOVANÉ] v článku pripísala výrok, podľa ktorého v tejto súvislosti „nebudem vám nič vysvetľovať“.

Uvedenými tvrdeniami došlo k zásahu do práva na ochranu osobnosti pani [REDAKOVANÉ], ktorej sa týmto ospravedľujeme za poškodenie jej cti. Petit Press, a. s. – vydavateľ denníka Korzár“, a na rovnakom mieste a rovnakou veľkosťou písma v titulku ospravedlnenia aj v texte ospravedlnenia, ako boli použité v texte článku uverejnenom na titulnej strane denníka Košický Korzár zo dňa 19. 1. 2010 s titulkom „Starostka Jazera skupuje nehnuteľnosti. [REDAKOVANÉ] (HZDS-LS): Kúpila dva byty, za koľko tají“ do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku, a pre prípad, že tak žalovaná v uvedenej lehote neurobí, ukladá žalovanej povinnosť strpieť uverejnenie tohto ospravedlnenia žalobkyňou v denníku Pravda v jeho inzertnej časti a to formou platenej inzercie na účet žalovanej.

Žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyňi 3.319,30 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti o uverejnenie titulku ospravedlnenia rovnakou veľkosťou písma, ako aj v titulku článku „Starostka Jazera skupuje nehnuteľnosti...“ uverejneného na titulnej strane denníka Košický Korzár a v časti o zaplatenie 29.873,70 eur žalobný návrh zamietol. Vyslovil, že o trovách konania bude rozhodovať samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd rozsudkom zo dňa 14. februára 2013, č. k. 3 Co 211/2011-183 potvrdil rozsudok v jeho napadnutej vyhovujúcej časti, t. j. vo výroku o povinnosti žalovanej uverejniť v denníku Košický Korzár ospravedlnenie a vo výroku o povinnosti zaplatiť žalobkyňi nemajetkovú ujmu v peniazoch vo výške 3.319,30 Eur.

V ústavnej sťažnosti sťažovateľka opakuje dôvody, ktoré už uvádzala v konaní pred okresným súdom, s ktorými sa okresný súd vysporiadal v dôvodoch svojho rozhodnutia.

S dôvodmi, ktoré sťažovateľka opätovne opisuje v ústavnej sťažnosti sa podrobne vysporiadal aj odvolací súd v dôvodoch svojho rozsudku zo dňa 14. februára 2013, č. k. 3 Co 211/2011-183.

Poznamenávame, že odvolací súd sa stotožnil so skutkovými, ako aj právnymi závermi okresného súdu a v podrobnostiach na ne odkázal (§ 219 ods. 2 O. s. p.).

Odvolací súd sa nestotožnil s názorom sťažovateľky, že okresný súd nesprávne posúdil konflikt troch rovnocenných ústavných práv (ktoré opakuje aj v ústavnej sťažnosti)

a že neodôvodnene dal prednosť právu na ochranu osobnosti pred iným právom na slobodu prejavu.

Taktiež nie je pravdivé tvrdenie, že sťažovateľke bola uložená povinnosť sa ospravedlniť žalobkyni, i keď vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že sťažovateľka uverejnila pravdivé informácie.

Nepatričná je námietka sťažovateľky, že text ospravedlnenia žalobkyňa „svojvoľne“ pospájala.

Stotožňujeme sa s tvrdeniami sťažovateľky, že treba hodnotiť celý prejav, a nie iba vytrhnutý výrok alebo vetu. Toto konštatovanie patrí aj pre sťažovateľku, lebo aj v ústavnej sťažnosti nehodnotí celý prejav, ale iba vytrhnutý výrok a lebo vetu zo súdnych rozhodnutí.

Správne odvolací súd mimo iného konštatoval, že právo slobody prejavu nezahŕňa rozširovanie neúplných informácií.

Sťažovateľka neopodstatnene vyčíta odvolaciemu súdu, že posúva verejnosti nepodložený názor a všeobecné konštatovanie, že článok sťažovateľky vyvoláva hľadanie odpovede na neodpovedané.

Neopodstatnené je aj tvrdenie sťažovateľky, že druhý článok bol komentárom, hodnotiacim úsudkom, resp. že išlo o kritiku. Nielen okresný súd, ale aj odvolací súd konštatovali, že použité výrazy a pojmy prekračujú medze kritiky. K tomuto konštatovaniu okresného a krajského súdu poznamenávame, že v zmysle ustálenej judikatúry, v prípade, ak sa v kritike na účely charakteristiky určitej osoby alebo javov použijú výrazy, ktorých miera expresivity je v značnom nepomere k cieľu kritiky, resp. ak je obsah kritiky v značnom nepomere k jej cieľu, resp. ak je obsah kritiky celkom neadekvátny vzhľadom na posudzované konanie kritizovaného, pričom z tejto kritiky vyplýva úmysel kritizovanú osobu znevážiť alebo uraziť (tzv. intenzívny exces), ide o neprimeranú kritiku, ktorá je spôsobilá zasiahnuť do práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby (viď rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 31. 1. 2008 sp. zn. 30 Cdo 4613/2007, rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 31. 1. 2007 sp. zn. 30 Cdo 1941/2007).

Ohľadom ďalších výhrad zo strany sťažovateľky spracovateľ vyjadrenia poukazuje na mimoriadne podrobné a presvedčivé dôvody rozsudku Okresného súdu Košice II zo dňa 6. mája 2011 č. k. 13 C 53/2010-120 a rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 14. februára 2013 č. k. 3 Co 211/2011-183.

Pre objektívne posúdenie ústavnej sťažnosti odporúčame zabezpečiť na nahliadnutie spis Okresného súdu Košice II sp. zn. 13 C 53/2010.»

Predseda krajského súdu vo svojom stanovisku uviedol, že súhlasí s tým, aby ústavný súd upustil od verejného pojednávania.

Ústavný súd vyzval 14. marca 2018 sťažovateľku, aby sa vyjadrila k stanovisku krajského súdu z 8. marca 2018. Sťažovateľka vo vyjadrení k stanovisku z 19. marca 2018, ktoré bolo doručené ústavnému súdu 19. marca 2018, uviedla, že súhlasí s upustením od verejného pojednávania.

Ústavný súd v nadväznosti na to využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd zo sťažnosti zistil, že sťažovateľka 3. mája 2013 doručila okresnému súdu dovolanie proti namietanému rozsudku krajského súdu, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 5 Cdo 521/2014 z 31. mája 2016 (doručeným sťažovateľke 13. júna 2016) tak, že dovolanie sťažovateľky odmietol. V kľúčovej časti odôvodnenia označeného uznesenia sa uvádza: *„Keďže procesná prípustnosť dovolania žalovanej nevyplýva z ustanovenia § 238 ani z § 237 O. s. p., dovolací súd odmietol jej dovolanie ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné (§ 243b ods. 5 O. s. p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p.).“*

Vzhľadom na skutočnosť, že najvyšší súd sa v dovolacom konaní namietaným rozsudkom krajského súdu nezaoberal z hľadiska jeho vecnej správnosti, nepovažoval ústavný súd uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 521/2014 z 31. mája 2016 za prekážku pre samotné konanie a rozhodnutie ústavného súdu o sťažnosti, ktorou sťažovateľka namieta porušenie svojich ústavou a dohovorom garantovaných práv rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Co 211/2011 zo 14. februára 2013.

Sťažovateľka sa predovšetkým domáha, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že rozsudkom krajského súdu č. k. 3 Co 211/2011-183 zo 14. februára 2013 došlo k porušeniu jej základného práva vlastníť a pokojne užívať majetok, jej základného práva na slobodu prejavu a jej základného práva na súdnu ochranu, ktoré sú upravené v čl. 20 ods. 1, čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, a jej práva na spravodlivé súdne konanie a práva na slobodu prejavu a na slobodu rozširovania informácií upravených v čl. 6 ods. 1 a v čl. 10 dohovoru; namietaným rozsudkom krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 13 C 53/2010-120 zo 6. mája 2011 v konaní o ochranu osobnosti, ktorým bola sťažovateľke uložená povinnosť uverejniť ospravedlnenie a povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 3 319,30 €, a to z dôvodu, že uverejnením inkriminovaných článkov sťažovateľky došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobkyne, ktorý mal širokú publicitu.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 26 ods. 1 ústavy sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.

Podľa čl. 26 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom a tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani preskúmať jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 335/06, I. ÚS 382/06).

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napríklad IV. ÚS 77/02) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá má základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. To platí

aj pre výklad a používanie procesnoprávných predpisov (čl. 46 ods. 4, čl. 51 ods. 1 ústavy), ktoré upravujú podmienky konania.

Základným dôvodom, ktorý uvádza sťažovateľka vo vzťahu k namietanému porušeniu jej základného práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu ako odvolacieho súdu, je skutočnosť, že tento súd (ako aj predtým okresný súd)

- „*nevzali pri rozhodovaní o veci náležitý zreteľ na ústavnoprávny aspekt tejto veci, t. j. na stret troch základných práv a to práva žalobkyne na ochranu osobnosti, právo vydavateľa na slobodu prejavu, ako aj právo občanov na obdržanie informácií týkajúcich sa verejného záujmu (o konaní verejných činiteľov regionálnej či komunálnej politiky, či politiky ako takej)*“, ďalej

- potvrdil uloženie povinnosti ospravedlniť sa, hoci denník uverejnil pravdivé informácie,

- rozhodnutie nesprávne odôvodnil a nezaoberal sa otázkou neodôvodnenej absencie obrany reagovať na uverejnenú kritiku, čo spolu s ďalšími formuláciami spôsobuje, že rozhodnutie je nepreskúmateľné.

Podstatou sporu je stret slobody prejavu sťažovateľky, vydavateľa denníka s ochranou osobnosti žalobkyne, ktorá je starostkou.

II.1 K prvej námietke sťažovateľky (ku konfliktu medzi slobodou prejavu a právom na ochranu osobnosti)

II.1.1 Všeobecné východiská pre rozhodovanie ústavného súdu

Kľúčovou úlohou ústavného súdu v tomto konaní je posúdiť, či krajský súd namietaným rozsudkom ústavne prijateľným a udržateľným spôsobom rozhodol vo veci sporu o ochranu osobnosti medzi sťažovateľkou (ako vydavateľkou denníka Košický Korzár, v ktorom boli uverejnené inkriminované články) a žalobkyňou, u ktorej

uverejnením inkriminovaných článkov podľa záverov krajského súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok okresného súdu č. k. 13 C 53/2010-120 zo 6. mája 2011 v jeho vyhovujúcej časti, došlo k zásahu do jej osobnostných práv vzhľadom na to, že „súd prvého stupňa správne uzavrel, že zásah do práv na ochranu osobnosti žalobkyne, nie je založený len na skutočnosti, že žalovaný cielene nezverejnil úplnú informáciu týkajúcu sa nadobudnutia predmetných bytov, ale vyplýva z celkového obsahu predmetného článku...“ (s. 18 namietaného rozsudku krajského súdu, pozn.).

Z uvedeného vyplýva, že podstatou sporu, ku ktorému sa v sťažovateľkinej veci ústavný súd musel vyjadriť, je konflikt medzi ústavou a dohovorom garantovanou slobodou prejavu sťažovateľky a právom na ochranu osobnosti navrhovateľky, ktoré je taktiež zaručené ústavou (najmä čl. 16 a čl. 19), ako aj dohovorom (čl. 8). Podstatou rozhodovania o väčšine obdobných právnych sporov je hľadanie vyváženého vzťahu medzi ústavou garantovaným právom na ochranu cti, dôstojnosti či súkromia na jednej strane a slobodou prejavu a právom na informácie na strane druhej. Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej doterajšej judikatúre už viackrát zdôraznil, že každý konflikt vo vnútri systému základných práv a slobôd (resp. ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách) treba riešiť prostredníctvom zásady ich spravodlivej rovnováhy, resp. vyváženosti (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 22/06, m. m. PL. ÚS 6/04, III. ÚS 34/07). Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, kým uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného práva alebo slobody (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 7/96).

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorú ústavný súd konštantne zohľadňuje vo svojej rozhodovacej činnosti, sloboda prejavu predstavuje jeden zo základných pilierov demokratickej spoločnosti, jednu zo základných podmienok jej rozvoja a sebarealizácie jednotlivca. Uplatňuje sa nielen vo vzťahu k „informáciám“ a „myšlienkam“, ktoré sa prijímajú priaznivo, resp. pokladajú sa za neurážlivé a neutrálne, ale aj k tým, ktoré urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát alebo časť obyvateľstva. Vyžaduje si to pluralizmus, znášanlivosť a veľkorysosť, bez ktorých

nemožno hovoriť o „demokratickej spoločnosti“ (Handyside v. Spojené kráľovstvo, sťažnosť č. 5493/72, rozsudok zo 7. 12. 1976, bod 49).

V niektorých situáciách však musí sloboda prejavu ustúpiť. Limitačné klauzuly v čl. 26 ods. 4 ústavy a v čl. 10 ods. 2 dohovoru explicitne uvádzajú dôvody obmedzenia slobody prejavu, pričom ide o obmedzenia, ktoré musia vždy zodpovedať demokratickému charakteru spoločnosti („opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné“). Dôvodom takéhoto obmedzenia môže byť aj ochrana „ochrana práv a slobôd iných“, teda okrem iného aj záruky vyplývajúce zo základného práva na ochranu osobnosti v rozsahu garantovanom v čl. 19 ústavy a konkretizovanom najmä v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktoré chránia súkromné osoby pred neoprávnenými zásahmi zo strany iných súkromných osôb alebo štátu.

Vychádzajúc zo záväznosti ústavy pre všetky orgány verejnej moci, všeobecné súdy nevyvímajúc, ústavný súd konštatuje, že pri rozhodovaní sporov vo veciach ochrany osobnosti musí byť vždy zohľadnená ochrana slobody prejavu, a to minimálne v rozsahu jej ústavných záruk. Uvedené ustanovenia Občianskeho zákonníka teda nemožno aplikovať izolovane, ale je nutné ich vykladať a aplikovať v súlade s ústavou. Nutnosť zohľadniť slobodu prejavu, samozrejme, neznamená rezignáciu na obranu osobnosti. Znamená to však, že v niektorých prípadoch musí byť uprednostnená sloboda prejavu, aj keď daný prejav môže mať isté nedostatky z hľadiska klasickej zákonnej ochrany osobnosti (porovnaj k tomu aj rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 55/2008 z 25. februára 2009, www.supcourt.gov.sk). Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína tiež povinnosť všeobecných súdov zohľadňovať pri svojej rozhodovacej činnosti relevantnú judikatúru ESĽP a ďalších medzinárodných súdnych orgánov vyvoditeľnú okrem iného aj z čl. 1 ods. 2 ústavy.

Keďže sťažovateľke bola rozsudkom okresného súdu č. k. 13 C 53/2010-120 zo 6. mája 2011 uložená povinnosť ospravedlniť sa žalobkyni a povinnosť zaplatiť jej náhradu nemajetkovej ujmy, ktoré krajský súd namietaným rozsudkom potvrdil, je nepochybné, že rozhodnutiami všeobecných súdov došlo k zásahu do ústavou zaručenej

slobody prejavu sťažovateľky, t. j. došlo k jej obmedzeniu. Úlohou ústavného súdu bolo ale posúdiť, či v danom prípade išlo z ústavného hľadiska o akceptovateľné obmedzenie slobody prejavu.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že obmedzenie akéhokoľvek základného práva alebo slobody, a teda aj slobody prejavu možno považovať za ústavne akceptovateľné len vtedy, ak ide o obmedzenie, ktoré bolo ustanovené zákonom, resp. na základe zákona, zodpovedá niektorému ustanovenému legitímnemu cieľu a je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa, t. j. ospravedlňuje ho existencia naliehavej spoločenskej potreby a primerane (spravodlivo) vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom, t. j. musí ísť o obmedzenie, ktoré je v súlade so zásadou proporcionality (m. m. I. ÚS 4/02, I. ÚS 36/02, I. ÚS 193/03).

V danom prípade išlo nepochybne o obmedzenie slobody prejavu sťažovateľky na zákonomnom podklade, ktorý tvorili ustanovenia § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, pričom zároveň išlo o obmedzenie, ktoré sledovalo ochranu práva na súkromie, resp. práva na ochranu osobnosti žalobkyne, čo nepochybne možno považovať za legitímny cieľ. Za týchto okolností bolo z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti namietaného rozsudku krajského súdu kľúčové posúdiť, či bol zásah do prejavu sťažovateľky primeraný, t. j. či zodpovedal zásade proporcionality.

II.1.2 K proporcionality zásahu do slobody prejavu sťažovateľky

Vzhľadom na skutočnosť, že základné podmienky zásahu do slobody prejavu sťažovateľky boli v danom prípade splnené, ústavný súd pristúpil k preskúmaniu proporcionality medzi zásahom do slobody prejavu sťažovateľky a ústavnými garanciami práva na súkromie žalobkyne. Na tento účel, obdobne ako v iných porovnateľných prípadoch (napr. II. ÚS 152/08, II. ÚS 326/09, IV. ÚS 107/2010), ústavný súd vykonal test proporcionality založený na hľadaní odpovedí na otázky KTO, O KOM, ČO, KDE, KEDY a AKO v danom prípade „hovoril“ (uverejnil informáciu).

1. Pri posudzovaní otázky subjektu (KTO), ktorý mal v danom prípade podľa záverov krajského súdu neprípustným spôsobom zasiahnuť do práva žalobkyne na ochranu osobnosti (práva na súkromie), ústavný súd vychádzal zo stabilizovanej judikatúry ESĽP, ktorý subjekty uplatňujúce slobodu prejavu rozčleňuje do viacerých skupín z hľadiska dôležitosti ich prejavov pre výmenu názorov v demokratickej spoločnosti. Z judikatúry ESĽP jednoznačne vyplýva, že privilegované postavenie z hľadiska ochrany slobody prejavu patrí novinárom a masmédiám, a to zvlášť pri informovaní o veciach verejného záujmu (napr. rozsudok ESĽP Prager a Oberschlick v. Rakúsko z 26. 4. 1995, sťažnosť č. 1594/90 alebo rozsudok ESĽP Bladet Tromso a Stensaas proti Nórsku z 20. 5. 1999, sťažnosť č. 21980/93). Novinári majú (sociálnu) povinnosť poskytovať informácie a myšlienky týkajúce sa všetkých záležitostí verejného záujmu a verejnosť má právo takéto informácie dostať. Novinárom je dokonca umožnené používať určitú mieru prehánania a provokácie. Ústavný súd akceptuje uvedený prístup ESĽP, a to nielen z dôvodu jeho autority, ale hlavne z dôvodu presvedčivosti jeho argumentácie (porovnaj IV. ÚS 107/2010). Vo vzťahu k uvedenému ústavný súd podotýka, že v predmetnej veci je sťažovateľka vydavateľkou denníka Košický Korzár, v ktorom boli inkriminované články uverejnené. Sťažovateľka je teda v danom prípade „nositeľkou“ slobody prejavu a šírenia informácií, a preto sa na ňu vzťahuje zvýšená ochrana (privilegované postavenie) poskytovaná novinárom, resp. masmédiám, ktorú bolo potrebné pri rozhodovaní predmetnej veci zo strany všeobecných súdov primeraným spôsobom zohľadniť.

2. Dôsledkom snahy o podporu výmeny názorov o verejne zaujímavých témach je aj kategorizácia osôb, ktorých sa informácie uvedené v tlači týkajú a do ktorých osobnostnej sféry negatívne zasahujú, resp. môžu zasahovať (O KOM). Hranice akceptovateľnosti šírenia informácií týkajúcich sa osobnostnej sféry sú najširšie u politikov a najužšie u „bežných“ občanov.

V danom prípade inkriminovaná časť prvého článku (článku z 11. januára 2010, pri uprednostnení chronologického sledu dvoch inkriminovaných článkov, pozn.) obsahovala hodnotiace úsudky týkajúce sa postoja k určitej faktickej situácii – k schválenému rozpočtu samosprávy mestskej časti Košice-Nad jazerom, ako aj k otázke

koncoročnej odmeny, ktorú poslanci mestského zastupiteľstva schválili [REDACTED] [REDACTED] (žalobkyni, pozn.) vykonávajúcej v čase uverejnenia článku funkciu starostky uvedenej mestskej časti, ako aj zvyšovania platov poslancov.

Inkriminovaná časť druhého článku (t. j. článku z 19. januára 2010) sa týkala informácií o kúpe dvoch bytov starostky a problému prípadného nesúladu jej príjmov s ich nadobúdacou hodnotou, t. j. týkala sa osoby pôsobiacej v tom čase v riadiacom postavení v rámci štátno-zamestnaneckého pomeru, teda vo verejnej funkcii.

Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že poslaním tlače je nepochybne šíriť informácie a myšlienky o otázkach verejného záujmu, pričom zároveň je nespochybniteľným právom verejnosti takéto informácie prijímať (dostať).

Vecou verejnou je nielen všetka agenda štátnych orgánov či štátnych inštitúcií, ale aj osôb pôsobiacich vo verejnom živote, napr. činnosť politikov, úradníkov, sudcov, advokátov alebo kandidátov či čakateľov na tieto funkcie, vecou verejnou je aj umenie vrátane novinárskych aktivít a šoubiznisu a všetko, čo na seba upútava verejnú pozornosť. Tieto verejné záležitosti môžu a majú byť verejne posudzované (porovnaj nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 453/03). Z uvedeného teda vyplýva, že aj starostka ako osoba patriaca do kategórie osôb verejných, ktorá sa výrazne angažuje v záležitostiach verejných, môže byť objektom kritiky v súvislosti s výkonom svojho povolania, ktorej hranice akceptovateľnosti sú oveľa širšie ako u „bežných občanov“ (súkromných osôb); v danom prípade o to viac, že žalobkyňa bola kritizovaná za svoju činnosť v období, keď pôsobila v štátnozamestnaneckom pomere. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na právny názor ESLP vyslovený vo veci Thoma v. Luxembursko, podľa ktorého „Zamestnanci verejnej správy vykonávajúci svoju úradnú právomoc podliehajú ako politici, širšej akceptovateľnej miere kritiky ako súkromné osoby“.

V okolnostiach posudzovanej veci je potrebné tiež brať do úvahy, že inkriminované články priniesli v prvom rade jednak informácie a hodnotiace úsudky o starostke mestskej časti Košice-Nad Jazerom v súvislosti s jej riadiacou činnosťou, v druhom rade informácie

o jej právnych úkonoch zdanlivo „súkromnej“ povahy (kúpa dvoch bytov), ktoré sa však u verejného funkcionára nepochybne môžu stať (sú) predmetom verejného záujmu.

Ústavný súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že otázkou verejného záujmu je nesporne aj pôsobenie starostky ako verejnej funkcionárky a význam informovania o týchto otázkach sa podľa názoru ústavného súdu zásadným spôsobom zvyšuje vtedy, ak ide o rozhodovanie o veciach verejných a spoločných, ktoré sa týkajú verejných financií i rozdeľovania verejných prostriedkov (rozpočet, ale aj odmeny).

Prvý inkriminovaný článok vo forme komentára sa nepochybne týkal žalobkyne, hoci v ňom nebola identifikovaná menom a priezviskom – pričom táto časť bola aj podľa názoru ústavného súdu navonok spôsobilá svojím obsahom vyvolať negatívny zásah do jej osobnostnej sféry – čo potvrdil aj krajský súd v odôvodnení rozsudku (s odvolaním sa na súd prvého stupňa), keď uviedol, že „z umiestnenia *Poznámky ihneď vedľa článku o schvaľovaní rozpočtu... bolo dostatočne zrejmé, že sa vyjadrovala k osobe starostu a jednalo sa o osobu žalobkyne...*“ (s. 19 rozsudku krajského súdu, pozn.). Na druhej strane, článok obsahoval aj zovšeobecňujúce konštatovania (úvahy) o nežiaducich praktikách v tejto oblasti, ktorým krajský súd vo svojej analýze nevenoval dostatočnú pozornosť. Z druhého inkriminovaného článku je na prvý pohľad zrejmé, že sa týkal osoby starostky (okrem identifikácie na základe mena a priezviska aj fotografia).

3. Pri posudzovaní proporcionality medzi slobodou prejavu a právom na ochranu osobnosti sa ústavný súd zamerával aj na obsah prejavu sťažovateľky, teda na to, ČO bolo obsahom dvoch inkriminovaných článkov, ktoré mali spôsobiť neprípustný zásah do osobnostných práv žalobkyne. Časť prvého článku uverejneného pod názvom „*Poznámka: Do svojho vrecka viac, občanom priškrtnia*“ znie: «*Mestská časť [REDAKOVANÉ] je ukázkovým príkladom, ako sa porekadlo „z cudzieho krv netečie“ nádherne vtesná do srdc našich drahých politikov... Keď treba dať starostke takmer 250 tisíc v starej mene, dvíhajú tamojší vládni poslanci ruky hore. Však vybavila dotáciu pre mestskú časť! Akoby to nebola psia povinnosť každého starostu, snažiť sa pre svoju mestskú časť zohnať, čo sa dá. Ved' to je kritérium, prečo niekoho volíme, lebo sa nám zdá šikovný. Vie vybaviť,*

zohnať, vyriešiť, vybudovať parkoviská, ihriská, všetko, čo ľuďom na sídlisku chýba. Ak by sme pristúpili na zvrátenú logiku komunálnych politikov, nepotrebovali by sme za kráľovský plat vyše 2-tisíc eur bez odmien mesačne na miestach starostov šikovných ľudí. Stačili by cvičené opice, ktoré by každoročný transfer z mesta jednoducho minuli na úrad, zopár chodníkov a basta. Od zvoleného starostu sa čaká, prirodzene, viac ako od opice. Aby pohl zadkom i rozumom. A ak ním pohne, nemal by automaticky požadovať „výpalné“ z poloprázdnej miestnej kasy na úkor tých, čo ho zvolili.»

Obsahom tohto článku boli hodnotiace úsudky, ktoré sa zakladali na pravdivých informáciách o rokovaní a výsledkoch rokovania mestského zastupiteľstva (podľa sťažovateľky „oprávnená a primeraná kritika“). Podľa názoru vysloveného krajským súdom (s. 19 rozsudku) išlo o „difamujúcu kritiku osoby žalobkyne pri absencii dostatočného skutkového základu“. Krajský súd si pritom kladie aj otázku, „prečo potrebuje žalovaná (sťažovateľka) v rozpore s novinárskou etikou používať slovné spojenia, ktoré majú difamujúci charakter“. V závere svojho odôvodnenia znovu podčiarkuje časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu o tom, že „Z výpovede svedkov nesporne vyplynulo, že predmetný článok zosmiešnil a kriminalizoval osobu žalobkyne, degradoval výsledky jej práce a znížil vážnosť osoby žalobkyne. Záver súdu prvého stupňa, že predmetným článkom došlo k zásahu do osobnostných práv bolo preukázané vykonanými dôkazmi a právne závery zodpovedajú skutkovým zisteniam.“.

Ústavný súd v tomto kontexte upriamuje pozornosť na ďalšiu časť z textu odôvodnenia krajského súdu, ktorá svedčí o tom, že si svojvoľne prispôbil a upravil jeho výklad i kontext: «Žalovaná v predmetnom článku uviedla, že napriek tomu, že akým spôsobom... vykonávala svoju funkciu v danom období „požadovala výpalné z poloprázdnej mestskej kasy“. Prirovnala žalobkyňu k cvičenej opici, keďže nepohla zadkom a rozumom a výsledky boli len psou povinnosťou každého starostu. Odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa poukazuje na to, že použité výrazové expresívne pojmy ako „výpalné,“ „cvičená opica,“ „nepohla zadkom a rozumom“, prekračujú medze vecnej kritiky.» Pretože pojem urážlivej kritiky (pojem, ktorý sa vyskytuje v judikatúre, napr. aj „všeobecne neprípustná urážlivá kritika“) označuje osobitne závažné poškodenie cti, pri ktorom ešte ani

nedošlo k vyvažovaniu vo vzťahu k slobode prejavu, ale sloboda prejavu je absolútne potlačená, je potrebné tento pojem definovať. Aj samo osebe vzaté ponížujúce vyjadrenie sa totiž stáva urážlivou kritikou až vtedy, keď v jeho popredí už nestojí vecná diskusia, ale – polemickej a prehnanej kritiky – difamácia osoby. Aj keď isté vyjadrenie (označenie) má „nactiutfrhačný“ obsah, musí sa pri posudzovaní urážlivého účinku (pôsobenia) vždy vziať do úvahy súvislosť, v rámci ktorej k vyjadreniu (označeniu) došlo (v danom prípade v súvislosti s výkonom právomoci starostky, s vecnou diskusiou o rozpočte, odmenách a platoch, ktorá v kritickej podobe prebehla aj na rokovaní mestského zastupiteľstva, ako to vyplýva zo strohej zápisnice).

Pokiaľ ide o svedecké výpovede, krajský súd pri hodnotení tohto dôkazu (z ktorého vychádzal rozsudok okresného súdu) nezaujal stanovisko k skutočnosti, že v prípade svedkov išlo prevažne o poslancov mestského zastupiteľstva, členov samosprávy, straníckych kolegov či osoby blízke (piati či šiesti z nich), t. j. o osoby, u ktorých možno predpokladať, že môžu mať podobný názor na to, čo je „neprimeraná kritika zo strany tlače“, ako žalobkyňa. Z toho dôvodu mohlo dokazovanie svedeckými výpoveďami vyznieť ako jednostranný dôkaz na podporu hodnotenia článku ako zásahu do ochrany osobnosti.

Časť druhého článku uverejneného v denníku Košický Korzár 19. januára 2010 pod názvom „Starostka Jazera skupuje nehnuteľnosti: Kúpila dva byty, za koľko, tají“ (na titulnej strane), znie: «Starostka [REDAKOVANÉ] (HZDS) v lete minulého roku nadobudla do vlastníctva až dve nehnuteľnosti. Potvrdzujú to informácie z verejného katastra, v ktorom figurujú spolu s manželom ako majitelia bytov na [REDAKOVANÉ] a vedľajšej [REDAKOVANÉ]. Ani v jednom z nich starostka pravdepodobne bývať nebude, keďže trvalý pobyt má na [REDAKOVANÉ]. Zaujímali sme sa, o aké veľké byty ide, ako ich využije, akým spôsobom ich nadobudla a ako bol nákup financovaný. „Čo sa týka mojich majetkových pomerov, tieto ako verejný funkcionár pravidelne oznamujem v súlade so zákonom,“ uviedla starostka... „Nebudem vám nič vysvetľovať,“ dodala... „Ak byty nadobudla kúpou od fyzickej osoby alebo právnickej osoby, je jej vec ako, aj to, za koľko a na čo ich bude využívať. Vo verejnom záujme je vedieť iba, či to jej, prípadne manželove príjmy za posledné roky umožňujú,“ uviedol [REDAKOVANÉ] z Transparency International

s tým, že problémom by bol nesúlاد v príjmoch starostky a nadobúdacou hodnotou dvoch bytov. „Zákon zakazuje bez súťaže starostom nadobúdať len majetok od obce.“ Majetkové oznámenie majú verejní funkcionári povinnosť podávať do 31. marca. Až vtedy sa ukáže, akú hodnotu nehnuteľnosti majú, ako boli nadobudnuté a či presahujú súhrn platových pomerov a iných príjmov... Starostka v súčasnosti zarába približne 2 500 eur mesačne (asi 80-tisíc korún). Takýto plat má od januára minulého roku, keď jej v decembri 2008 zastupiteľstvo schválilo navýšenie o 30 percent zákonnej výšky starostovského platu, ktorý sa odvíja od počtu obyvateľov... Starostka... dostáva od poslancov koncoročné odmeny. V roku 2008 jej poslanci koalície Smer-HZDS-LS-SNS a časti SDKÚ schválili 270-tisíc korún, v decembri 2009 ďalších 250-tisíc. Tohtoročný [REDACTED] rozpočet je však úsporný najmä pre občanov, mestská časť obmedzí investície, zato na platy úradníkov a funkcionárov dá viac ako v minulosti.»

Obsahom článku sú – ako to vyplýva i z odôvodnenia výroku krajského súdu (s. 18 rozsudku) – skutkové tvrdenia, ktorých pravdivosť nebola namietaná; žalobkyňa však namietala skutočnosť, že síce „žalovaná (sťažovateľka) zverejnila informáciu o nadobudnutí dvoch bytov..., avšak nezverejnila ďalší z toho istého zdroja vyplývajúci a teda zistiteľný fakt, že nehnuteľnosti boli zaťažené záložným právom zriadeným v prospech peňažných ústavov v období nadobudnutia nehnuteľnosti“, v spojení s argumentom, že žalovaná „cieleno nezverejnila úplnú informáciu“.

Podľa ústavného súdu faktom je, že základom tohto článku bola pravdivá a aktuálna informácia o nehnuteľnom majetku starostky – verejnej funkcionárky. Sťažovateľka v danom prípade informovala o otázkach, ktoré súviseli s verejným životom, t. j. informovala o otázkach legitímneho verejného záujmu. Ústavný súd poukazuje na to, že krajský súd (okresný súd) použil v odôvodnení problematický a nedostatočne preukázaný argument o cielenom nezverejnení úplnej informácie (neskôr v spojení, že neúplné informácie nepoživajú ochranu čl. 10 dohovoru): médiá nemusia zaručovať pravdivosť svojich správ a môžu prinášať tvrdenia a šíriť ich aj vtedy, ak sa nedajú súdne dokázať. Musia sa však pomocou prostriedkov, ktoré sú im dispozícii, a s primeranou

starostlivosťou presvedčiť o pravde, pričom miera starostlivosti pri plnení tejto povinnosti je pre médiá prísnejšia ako pre súkromné osoby.

4. Užitočným kritériom pri posudzovaní zásahov do slobody prejavu je miesto zaznenia či uverejnenia sporných výrokov (t. j. otázka, KDE bol inkriminovaný článok uverejnený). Vo všeobecnosti platí, že čím hromadnejšie sa informácia distribuuje, tým vyššia je ochrana osobnostných práv. Sporný článok bol uverejnený v denníku Košický Korzár, ktorý má náklad viac ako desaťtisíc výtlačkov a regionálnu pôsobnosť (vychádza len v Košickom samosprávnom kraji). V danom prípade je však nutné vnímať kritérium miesta zaznenia sporných výrokov v spojení s kritériom ich autora. Ak je ich autorom novinár, tak jeho privilegované postavenie do určitej miery neutralizuje kritérium miesta ich zaznenia (IV. ÚS 139/2010).

Ústavný súd nad rámec úvah na tému KDE uvádza, že v krajinách s vysokou politickou kultúrou (príkladom môžu byť škandinávске krajiny) sa podobné problémy preventívne riešia aj inak (pri existencii rovnakej povinnosti verejného funkcionára podávať majetkové priznanie). Ide pritom o využitie možnosti, ktorá je po fakticky k dispozícii aj v Slovenskej republike. Takou možnosťou je tlač, ktorú vydáva mesto alebo jednotlivé mestské časti (mestská časť Košice-Nad jazerom napríklad vydáva občasník Jazerčan tri až štyri razy ročne): prispieva k transparentnosti, ak verejní funkcionári (starostovia či poslanci) oboznamujú verejnosť a svojich spoluobčanov v aktuálnom čase aj s takými skutočnosťami, ktoré súvisia s nadobudnutím nového majetku. Prax podobného druhu by mohla pomôcť odstrániť zbytočné napätia a nedorozumenia vo vzťahu médií a verejných funkcionárov.

Krajský súd (po okresnom súde) v rámci svojich úvah a vyvažovania iba uviedol, že *„zohľadnil, že žalobkyňa mala možnosť vyjadriť sa k otázke zakúpenia dvoch bytov pred zverejnením článku. Nevyužila právo vyjadriť sa k danej téme, pričom jej vyjadrenie mohlo podstatne a významne ovplyvniť obsah článku... pričom podľa súdu nepreukázala žiaden rozumný dôvod na nevyužitie ponúknutej možnosti.“* Nevyhodnotená zostala aj otázka využitia, resp. nevyužitia práva na odpoveď zo strany žalobkyne.

5. Vo vzťahu k ďalšiemu kritériu, KEDY bol prvý inkriminovaný článok uverejnený, ústavný súd konštatoval, že to bolo 11. januára 2010 ako reakcia na aktuálny vývoj, resp. na zasadnutie zastupiteľstva mestskej časti Košice-Nad jazerom z 18. decembra 2009 a ako komentár nadväzujúci na článok sťažovateľky uverejnený v Košickom Korzári z 28. decembra 2009 o schválení rozpočtu mestskej časti a o udeľovaní odmien starostke a o zvyšovaní plátov poslancom.

Pokiaľ ide o druhý inkriminovaný článok sťažovateľky z 19. januára 2010, ústavný súd zo spisu vzťahujúceho sa na namietané konanie zistil, že sťažovateľka uverejnila inkriminovaný článok po tom (13. januára 2010), keď ako redaktorka regionálneho denníka získala informácie od anonyma, ktorý upozornil redakciu na to, že starostka mala v uplynulom roku kúpiť byty na [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], čo mali potvrdiť zistenia z verejného katastra a po následnej elektronickej komunikácii redaktorky Košického Korzára so žalobkyňou, ktorej súčasťou bola žiadosť o odpovede na otázky: 1. O aké veľké byty ide a ako budú využité? Plánujete ich napr. dať do prenájmu? 2. Aká bola ich cena a ako bol nákup financovaný? Žalobkyňa v odpovedi na mail uviedla, že redaktorke drží palce pri splnení úlohy, ktorú dostala a dodala: „*Čo sa týka mojich majetkových pomerov, tieto ako verejný funkcionár pravidelne oznamujem v súlade so zákonom.*“

V uvedenom prípade išlo v inkriminovaných článkoch o informovanie o otázkach verejného záujmu (rozpočet, odmeny, platy), o hodnotenie a glosovanie aktuálnych spoločenských otázok, o spoločenskú diskusiu s prvkami aktuálnej kritiky verejnej funkcionárky.

6. Z hľadiska kritéria, AKO bola informácia o žalobkyni v inkriminovanom článku formulovaná, ústavný súd vzal do úvahy judikatúru ESĽP, v zmysle ktorej treba pri posudzovaní limitov slobody prejavu starostlivo rozlišovať medzi faktami a hodnotiacimi úsudkami. Existenciu faktov možno preukázať, zatiaľ čo otázka pravdivosti hodnotiacich úsudkov nepripúšťa dôkazy (Lingens v. Rakúsko, už spomínaný rozsudok, Feldek v. Slovenská republika, rozsudok z 12. 7. 2011). Aj keď hodnotiaci úsudok vzhľadom na svoj subjektívny charakter vylučuje dôkaz pravdy, musí vychádzať

z dostatočného faktického základu (Jerusalem v. Rakúsko, rozsudok z 27. 2. 2001). Z uvedeného vyplýva, že ak v konkrétnom prípade sú z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti posudzované hodnotiace úsudky, tak je ochrana výrokov takejto povahy z hľadiska slobody prejavu a s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu intenzívnejšia ako v prípade uverejnenia faktov (skutkových tvrdení), ktoré sa môžu ukázať neskôr ako nepravdivé.

V danom prípade boli v prvom inkriminovanom článku informácie týkajúce sa žalobkyne uverejnené formou faktov, ktoré krajský súd ako súd odvolací vyhodnotil tak, že *«dominantným dôvodom zverejnenie informácie bola nie snaha o poskytnutie objektívnej informácie verejnosti, ale skôr zámer poškodiť, difamovať osobu žalobkyne s cieľom podsunúť verejnosti nepodložený názor, že kúpa predmetných nehnuteľností nebola transparentná a že pri financovaní kúpy... boli použité prostriedky, ktoré žalobkyňa získala v rozpore so zákonom (vyjadrené expresívnym výrazom „skupuje nehnuteľnosti“). Absencia dostatočného skutkového opisu deja do takej miery, že to čitateľovi neumožňuje urobiť si vlastný úsudok má za následok, že v skutkovom deji opísané skutočnosti nie sú zásahom do práv chránených Článkom 10 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, nakoľko právo slobody prejavu nezahŕňa rozširovanie neúplných informácií.»* (s. 18 – 19 rozsudku krajského súdu).

Ústavný súd konštatuje, že len v prípade, ak ide o kritiku verejnej osoby, ktorá nemá vecný základ a pre ktorú nemožno nájsť žiadne odôvodnenie, je potrebné považovať za kritiku neprimeranú. Pritom je potrebné hodnotiť celý prejav (publicistický či literárny), nikdy nie iba vytrhnutý výrok alebo vetu [m. m. rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 453/03, rovnako Amicus Curiae stanovisko Benátskej komisie Rady Európy pre demokraciu prostredníctvom práva zo 17. 3. 2004, CDL-AD (2004) 011].

Ústavný súd zastáva názor, že krajský súd formuloval svoj názor o tom, že *„dominantným dôvodom zverejnenie informácie (dokonca v prípade oboch článkov, pozn.) bola nie snaha o poskytnutie objektívnej informácie verejnosti, ale skôr zámer poškodiť, difamovať osobu žalobkyne“* jednostranne, predčasne, unáhle, a nie v dôsledku vyvažovania základného práva na slobodu prejavu a práva na ochranu osobnosti. Ústavný

súd v tejto súvislosti opakovane zdôrazňuje, že význam a rozsah slobody prejavu sa podceňuje aj vtedy, keď sa určité vyjadrenie klasifikuje (zatrieduje, „nálepkuje“) *prima facie* ako tvrdenie skutočností, formálna urážka alebo hanlivá kritika. Týmto spôsobom a prístupom už nebolo dôsledne uprednostnené vyvažovanie (pristúpenie k testu proporcionality) medzi slobodou prejavu a právom na ochranu osobnosti, keďže sloboda prejavu – v prípade jej prvotného označenia ako hanlivej kritiky – ustupuje do úzadia a stráca význam vo vzťahu k ochrane cti. V rámci rozhodovacej činnosti krajského súdu (a predtým okresného súdu) boli prejavy sťažovateľky nesprávne a akoby už vopred klasifikované práve takým spôsobom. Oba všeobecné sudy pritom mali k vyvažovaniu pristúpiť najprv z pohľadu definovania „povolených“ hraníc slobody prejavu.

Vzhľadom na uvádzané skutočnosti sa ústavnému súdu javí záver krajského súdu o neprimeranom zásahu do práva na ochranu osobnosti prinajmenšom ako nedostatočne vyargumentovaný, teda taký, ktorý nie je výsledkom ústavne akceptovateľného vyvažovania ústavou a dohovorom garantovaného práva na ochranu osobnosti so slobodou prejavu (rovnako garantovanou tak ústavou, ako aj dohovorom) pri náležitom uplatnení príslušného testu proporcionality, a to najmä z dôvodu nesprávnej interpretácie faktov, ale tiež aplikácie pojmov (neúplná informácia – „právo slobody prejavu nezahŕňa rozširovanie neúplných informácií“ (s. 19 rozsudku krajského súdu) – bez vzťahu k štandardne používanému a vyhodnocovanému spojeniu „dostatočný faktický základ“), ktoré viedlo k nesprávnemu právnomu posúdeniu, čo malo zásadný vplyv na rozhodnutie vo veci.

Pri vyhodnocovaní spôsobu, AKO bola informácia formulovaná, ju krajský súd vyhodnotil aj ako difamujúcu s dlhotrvajúcimi následkami pre žalobkyňu, opierajúc sa pritom hlavne o svedecké výpovede, pri určitom minimálne „vonkajšom rozpore“ so skutočnosťou, ktorá nesignalizuje značné a vážne narušenie jej povesti v súvislosti s uverejnenými článkami, okrem iného aj preto, že je preukázateľným faktom, že žalobkyňa bola aj po uverejnení inkriminovaných článkov zvolená za starostku mestskej časti (v roku 2010 i následne v roku 2014). Aj z uvedeného dôvodu ústavný súd nepovažuje rozhodnutie krajského súdu v uvedenej časti za presvedčivé.

Z uvedeného pohľadu ústavný súd pre úplnosť dodáva, že krajský súd vo vzťahu k odvolacím dôvodom dospel k záveru, že namietané odvolacie dôvody sťažovateľa nie sú dané. Krajský súd pritom štandardne konštatoval, že odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) spočíva v tom, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Nesprávnym právnym posúdením veci sa rozumie omyl súdu pri aplikácii práva na správne zistený skutkový stav. O omyl v aplikácii práva ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý mal použiť, alebo ak použil správny predpis, ale ho nesprávne interpretoval. Práve v tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že krajský súd si v danom prípade zjavne nevedel poradiť (aj vzhľadom na formuláciu zákonných dôvodov odvolania) so situáciou, keď je namietané nesprávne uplatnenie vyvažovania (testu proporcionality) pri konflikte dvoch základných práv, slobody prejavu a práva na ochranu osobnosti (aj v jeho ústavnom rozmere), *de facto* pri vyvažovaní právnych princípov, nie pri správnej/nesprávnej aplikácii práva (konkrétneho právneho predpisu).

Z dôvodu, že dosiaľ uvádzané predbežné závery ústavného súdu postačujú na „spochybnenie“ ústavnej akceptovateľnosti namietaného rozsudku krajského súdu, nebolo už potrebné sa bližšie zaoberať ďalšími tvrdeniami sťažovateľky.

II.1.3 Závery ústavného súdu k namietanému porušeniu čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 a čl. 10 ods. 1 dohovoru

Ústavný súd sumarizujúc svoje predbežné závery konštatoval, že v posudzovanej veci sťažovateľka, ktorá má ako vydavateľka denníka Košický Korzár pri ochrane slobody prejavu v zmysle judikatúry ESLP i ústavného súdu privilegované postavenie, uverejnila v tomto periodiku informácie o veciach verejného záujmu (hodnotiaca kritika verejnej funkcionárky v súvislosti so schváleným rozpočtom samosprávy, koncoročnými odmenami a zvyšovaním plátov, ako aj kritika prístupu k sprostredkovaniu informácií o „súkromných“ aktivitách starostky), ktorých nepravdivosť, resp. nedostatočný skutkový, resp. informačný základ neboli v odôvodnení namietaného rozsudku krajského súdu presvedčivým, a teda ústavne akceptovateľným spôsobom preukázané.

Preto podľa názoru ústavného súdu za daných okolností nemožno z ústavného hľadiska akceptovať záver krajského súdu, že pri konflikte slobody prejavu a práva na ochranu osobnosti bolo v danom prípade potrebné uprednostniť právo na ochranu osobnosti o to viac, že krajský súd v danom prípade uplatnil nesprávne východiská pri vyvažovaní inkriminovaných práv.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že namietaným rozsudkom krajského súdu došlo k neprípustnému zásahu do slobody prejavu sťažovateľky a do jej práva na slobodné rozširovanie informácií garantovaných prostredníctvom čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj prostredníctvom čl. 10 dohovoru.

Sťažovateľka namietala nielen porušenie svojho základného práva na slobodu prejavu a slobodné porušovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru, ale aj porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd kladie vo svojej rozhodovacej činnosti mimoriadny dôraz na rešpektovanie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), pretože tvoria v podmienkach demokratickej spoločnosti a právneho štátu kľúčové právne záruky ochrany ústavou zaručených práv (m. m. I. ÚS 56/01), pričom vychádza z konceptu materiálneho právneho štátu, ktorý vyžaduje, aby bola účastníkovi súdneho konania poskytnutá súdna ochrana v požadovanej kvalite a v okolnostiach prípadu spravodlivo s rešpektom k jeho ústavou garantovaným právam tak hmotného, ako aj procesného charakteru. V opačnom prípade sa totiž postup súdu dostáva do extrémneho rozporu s povinnosťou poskytnúť súdnu ochranu tomu právu, ktorého ochrany sa účastník konania domáha, a výkon spravodlivosti sa stáva arbitrárny a svojvoľný. Opomenutie vo veci relevantných skutkových alebo právnych otázok narušuje dôveru v spravodlivosť a legitímne očakávanie účastníka konania, aby sa v jeho veci rozhodlo nezaujato a nestranne.

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu nepochybne patrí aj právna ochrana v rámci odvolacieho konania, t. j. ochrana, ktorej sa účastník konania domáha pred odvolacím súdom podaním riadneho opravného prostriedku (odvolania) z dôvodov, ktorých uplatnenie umožňuje procesné právo; v danom prípade príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Podstatou odvolania sťažovateľky bolo domáhanie sa ochrany jej ústavou a dohovorom garantovanej slobody prejavu a práva na slobodné rozširovanie informácií.

Krajský súd v danom prípade potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 13 C 53/2010-120 zo 6. mája 2011, ktorým tento vo svojej podstate vyhovel žalobe žalobkyne o ochranu osobnosti tým, že sťažovateľke uložil povinnosť uverejniť ospravedlnenie a zaplatiť žalobkyňi náhradu nemajetkovej ujmy a náhradu trov konania, čo odôvodnil zo záveru, že sťažovateľka neprípustným spôsobom zasiahla do osobnostných práv žalobkyne, pričom podľa názoru ústavného súdu sa tento záver krajského súdu javí ako nedostatočne vyargumentovaný (vecne nedostatočne podložený), z hľadiska spôsobu jeho vyodenia, za prinajmenšom predčasný a z ústavného hľadiska neakceptovateľný. Potvrdzujúcim rozsudkom tak krajský súd podľa názoru ústavného súdu neprípustným spôsobom zasiahol do ústavou a dohovorom garantovanej slobody prejavu sťažovateľky a jej práva na slobodné rozširovanie informácií aj v spojení s porušením jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, keďže práve na základe namietaného rozsudku krajského súdu nadobudol označený rozsudok okresného súdu právoplatnosť, t. j. právoplatnou sa stala i povinnosť sťažovateľky ospravedlniť sa žalobcovi za uverejnenie inkriminovaného článku a povinnosť zaplatiť mu náhradu nemajetkovej ujmy.

Test proporcionality, ktorý krajský súd (rovnako ako prvostupňový súd) uplatňoval, bol poznačený nedostatkom spočívajúcim v tom, že vyvažovanie bolo urobené jednostranne a takmer výlučne z pohľadu (a v prospech) práva na ochranu osobnosti a na úkor slobody prejavu; základné právo verejnosti na informácie sa v procese vyvažovania takmer vôbec nedostalo „do hry.“ Podľa ústavného súdu sa preto krajský súd bude musieť v prvom rade vrátiť ku kľúčovej otázke, či došlo k zásahu do práva žalobkyne na ochranu osobnosti (aj vo svetle judikatúry EŠLP).

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd podobne ako predtým prvostupňový súd nedostatočne a značne paušálne a jednostranne vyhodnotil obsah článku sťažovateľky z 11. januára 2010 a použité slovné spojenia ako difamujúce a také, ktoré prekračujú medze vecnej kritiky (označujúc ich ako expresívne, kriminalizujúce, urážlivé). Ústavný súd zdôrazňuje, že v rámci vyvažovania treba mať na zreteli, že sloboda tlače (médií), ktorá je určujúca pre demokratický a slobodný právny poriadok, nedáva novinárom žiadnu výsadu („voľnú ruku“) na porušovanie práv iných ani v spojitosti s uplatňovaním doktríny verejného funkcionára. Záujem súkromných osôb vo verejných veciach si pritom vyžaduje skôr slobodu diskusie ako slobodu názoru. Prihlásenie sa k právnemu štátu a k jeho princípom tiež znamená, že diskusia o verejných problémoch má byť transparentná a široko otvorená a môže zahŕňať prudké, razantné, uštipačné, sarkastické a niekedy nepríjemne ostré výpady či spravodlivo rozhorčené útoky vo vzťahu k vládnym a verejným osobnostiam (verejným funkcionárom). Krajský súd do svojich úvah nezahrnul takúto možnosť interpretácie inkriminovanej časti článku. Navyše, všeobecné súdy zaoberajúc sa dominantne ochranou cti, dôstojnosti či súkromia verejného funkcionára sa príliš sústredili na doslovné znenie niektorých pasáží v textoch inkriminovaných článkov. Pritom nepripustili, že samotnú difamáciu (akýkoľvek publikovaný materiál, ktorý poškodzuje povest' jednotlivca alebo organizácie) možno chápať aj ako „oprávnenú či odôvodnenú“ vzhľadom na pravdivosť získaných informácií, že aj difamačné výpovede (vyhlásenia) môžu byť urobené v dobrej viere (good faith defamating misstatements). Za nedostatok testu proporcionality možno považovať i neschopnosť rozlíšiť zveličovanie (hyperbolu), preháňanie či sarkazmus pri interpretovaní overených a pravdivých informácií, použitie výrazov, ktoré sú expresívne a invazívne.

V odlišnom stanovisku sudcov Fischbacha a Lorenzena vo veci *Feldek v. Slovenská republika*, ktoré vychádza z kľúčového rozhodnutia ESĽP k čl. 10 dohovoru (*Handyside v. Spojené kráľovstvo*), sa uvádza: „*Nepochybne úlohou novinára a tlače všeobecne je povinnosť šíriť informácie a myšlienky o veciach všeobecného záujmu, ktoré môžu byť aj urážlivé, šokujúce alebo zraňujúce. Také informácie však musia dovoliť čitateľom pochopiť okolnosti alebo udalosti, o ktorých autor vyniesol hodnotiaci úsudok.*“ Okrem toho v judikatúre ESĽP nie je núdza o rozhodnutia, ktoré definujú hranice prípustnej kritiky

vo vzťahu k osobe činnej vo verejnej funkcii (Oberschlick v. Rakúsko), či prípustnosť určitého stupňa prehánania alebo dokonca provokácie (Prager a Oberschlick v. Rakúsko). Na rozdiel od krajského súdu sa ústavný súd domnieva, že informácie uverejnené sťažovateľkou umožňovali čitateľom pochopiť okolnosti, resp. udalosti, o ktorých autorka článkov vyniesla svoje hodnotiace úsudky.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd rozhodol, že krajský súd svojím rozsudkom č. k. 3 Co 211/2011-183 zo 14. februára 2013 porušil základné právo sťažovateľky na slobodu prejavu a na slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj jej právo na slobodu prejavu a slobodu rozširovania informácií podľa čl. 10 ods. 1 dohovoru v spojení so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

II.2 K druhej námietke sťažovateľky (nepreskúmateľnosť priznania náhrady nemajetkovej ujmy a jej výšky)

II.2.1 K priznaniu náhrady nemajetkovej ujmy

V rámci svojej druhej námietky sťažovateľka predovšetkým tvrdí, že namietaný rozsudok krajského súdu je v časti týkajúcej sa priznania náhrady nemajetkovej ujmy nedostatočne odôvodnený, a preto v tejto časti nepreskúmateľný. Sťažovateľka v tejto súvislosti uvádza, že *«Odvolací súd a pred ním aj súd prvého stupňa uviedli, že poznámka sa síce zakladá na pravdivých informáciách, ale forma verejnej prezentácie (úsudku) nie je vôbec primeraná a použité pojmy prekračujú medze vecnej kritiky. Poznámka tak mala mať podľa súdu difamujúci charakter, zosmiešnila a urazila osobu žalobkyne, znehodnotila výsledky jej práce.*

Z výroku rozsudku nikde nevyplýva, že sa žalobkyňi máme ospravedlniť práve z tohto dôvodu. Preto opätovne poukazujeme tak na ust. § 153 ods. 1 O. S. P.

Takáto aplikácia právnej normy súdmi je vzhľadom na platnú Ústavu Slovenskej republiky neprípustná a podľa nášho názoru v demokratickej spoločnosti je aj nežiadúca,

vykazujúca istú dávku svojvôle a podobnosti s vnímaním „slobody“ prejavu v bezprávných nedemokratických režimoch.

Rozhodnutie je navyše aj v tejto časti nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov a úvahy súdu smerujú k svojvoľnému rozhodnutiu, ktoré nemá podklad v právnej norme a ani vo vykonanom dokazovaní...

Rozhodnutie je nepreskúmateľné aj v časti, v ktorej odvolací súd uviedol, že neobstojí naša námietka, že formulácia ospravedlnenia kreuje celkom iný text článkov. Tým súd zasiahol do základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.».

Krajský súd v odôvodnení namietaného rozsudku vo vzťahu k problémom nastoleným druhou námietkou sťažovateľky uviedol, že sa stotožnil so závermi súdu prvého stupňa a rozsudok v jeho vyhovujúcej časti ako vecne správny potvrdil. S prihliadnutím na § 219 ods. 2 OSP („Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.“) považoval ústavný súd za potrebné poukázať aj na relevantnú časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu č. k. 13 C 53/2010-120 zo 6. mája 2011 týkajúcu sa priznania náhrady nemajetkovej ujmy; v tejto časti odôvodnenia označeného rozsudku okresného súdu sa uvádza:

«[Prvostupňový] *Súd dospel k záveru, že zo strany žalovanej došlo k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobkyne, najmä jej občianskej cti. Vykonaným dokazovaním mal súd za preukázané, že článok (druhý článok z 19. januára 2010 o kúpe bytov, pozn.) mal difamujúci charakter, poškodil povesť žalobkyne.*

Vykonaným dokazovaním mal súd za preukázané, že predmetná Poznámka (prvý článok z 11. januára 2010, pozn.) mala difamujúci charakter, prekročila medze kritiky (naviac kritika bola aj zjavne neprimeraná – napr. nebolo preukázané, že by žalobkyňa bola požadovala a nárokovala si odmeny ako „výpalné z poloprázdnej miestnej kasy“), zosmiešnila a urazila osobu žalobkyne, znehodnotila výsledky jej práce...

Čo sa týka požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 33.193 eur, priznanie zadosťučinenia v peniazoch v zmysle § 13 ods. 2 Obč. zák. predpokladá splnenie zákonom kvalifikovaných podmienok: morálne zadosťučinenie sa javí ako nepostačujúce a súčasne neoprávneným zásahom došlo k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo je vážnosti v spoločnosti v značnej miere... Predmetnými článkami žalovanej došlo k takému zásahu do práv žalobkyne, ktorý v značnej miere, nielen v bežnej miere znížil jej česť a ľudskú dôstojnosť v spoločnosti. Prípustnosť peňažnej satisfakcie (s. 16 – 17 rozsudku okresného súdu, pozn.) je opodstatnená všade tam, kde je osobnostná ujma spojená s osobitne citeľným znížením postavenia dotknutej osoby v spoločenských kruhoch, kde sa pohybuje, a kde zmenšenie a vyváženie nemajetkovej ujmy nemožno napraviť inak ako cestou primeraného zadosťučinenia vo forme peňažného plnenia... Nemajetkovú ujmu v peniazoch vo výške 3.319,30 eura súd preto považoval za primeranú a vo zvyšku žalobu zamietol.»

Z povahy veci vyplýva, že druhá námietka sťažovateľky bezprostredne súvisí so skutočnosťou, že krajský súd v namietanom rozsudku vo svojej podstate potvrdil záver okresného súdu o tom, že uverejnením príslušných častí inkriminovaných článkov sťažovateľka neprípustným spôsobom zasiahla do práva na ochranu osobnosti žalobcu, pričom vychádzal najmä zo svedeckých výpovedí, z ktorých považoval krajský súd, ako aj okresný súd za preukázané, že „predmetný článok zosmiešnil a kriminalizoval osobu žalobkyne, degradoval výsledky jej práce a znížil vážnosť osoby žalobkyne“, pričom krajský súd zároveň uviedol, že „Záver súdu prvého stupňa, že predmetným článkom došlo k zásahu do osobnostných práv bolo preukázané vykonanými dôkazmi a právne závery zodpovedajú skutkovým zisteniam.“

Vo vzťahu k nemajetkovej ujme krajský súd uviedol, že „Rovnako neobstojí ani odvolanie žalovanej, že náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch nebola žalobkyňou preukázaná a ani súdom riadne odôvodnená.“

Pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka) musí považovať súd za preukázané, že sú tu okolnosti dokazujúce, že v konkrétnom prípade nestačí zadosťučinenie podľa ustanovenia § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka

(nemajetkovej povahy, pozn.), a to predovšetkým z hľadiska intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých žalobcovi vzhľadom na postavenie žalobcu v rodine a spoločnosti. Krajský súd v tejto súvislosti uviedol: „*Súd prvého stupňa skúmal podmienky uvedené v § 13 ods. 2 Obč. zák. pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a dospel k správne záveru, že podmienky náhrady nemajetkovej ujmy boli splnené. Odvolací súd v tomto smere poukazuje na správne dôvody rozsudku súdu prvého stupňa. Pri zhodnotení závažnosti ujmy prihliadol súd prvého stupňa správne na dĺžku trvania zásahu (negatívne reakcie verejnosti pretrvávali aj v čase komunálnych volieb), rozsah zásahu (na predmetné články reagovala široká verejnosť aj z iných mestských častí), intenzitu zásahu (dôstojnosť, vážnosť a dôveryhodnosť osoby žalobkyne bola znížená v značnej miere (ľudia uvažovali o nekalých príjmoch žalobkyne, o braní úplatkov, o zlodejstve žalobkyne a označovali žalobkyňu nevkusnými a znevažujúcimi pomenovaniami).*“

Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie rozsudku krajského súdu o priznaní náhrady nemajetkovej ujmy nie je presvedčivé. Finančné zadost'učinenie za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti možno totiž priznať len vtedy, pokiaľ nie je postačujúce morálne zadost'učinenie a pokiaľ došlo k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v značnej miere. O znížení dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere ide, pokiaľ ujmu vzniknutú v osobnostnej sfére fyzická osoba vzhľadom na povahu, intenzitu, opakovanie, trvanie a šírku okruhu pôsobenia nepriaznivého následku pociťuje a prežíva ako závažnú. Aj napriek tomu, že rozhodnutie o výške finančného zadost'učinenia patrí do sféry uváženia príslušného všeobecného súdu, mal by súd v každom jednotlivom prípade vychádzať z úplného skutkového stavu a v tomto rámci sa opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská (pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30 Cdo 2005/2003 z 27. 10. 2003).

Z odôvodnenia krajského súdu a okresného súdu vo vzťahu k nároku na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia a k jeho výške vyplýva, že svoje závery tieto súdy založili do značnej miery na svedeckých výpovediach a „*širokej publicite neoprávneného zásahu*“. Ústavný súd opakuje, že krajský súd (okresný súd) sa takmer nijako nevyrovnali

s možnosťami hodnotenia kritických úsudkov sťažovateľky, nedostatočne podložené tvrdenia o cielenej diskreditácii, ale aj o urážlivej kritike, pokiaľ už nie je vecná výmena názorov, ale aj polemická alebo prehnaná kritika, ktorá stavia do popredia difamáciu osoby, Kolízne situácie vznikajú v spojitosti so satirickými (ale tiež ironickými, sarkastickými) vyjadreniami. Takéto vyjadrenia by sa mali zbaviť satirického hávu pred tým, než sa budú posudzovať meradlom urážlivej kritiky.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje aj na judikatúru ESLP, v zmysle ktorej náhrada nemajetkovej ujmy musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti (napr. Tolstoy Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo), pričom pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy (napr. Flux v. Moldavsko, Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo).

Podľa názoru ústavného súdu je preto aj záver krajského súdu vo vzťahu k nároku na priznanie náhrady nemajetkovej ujmy a k určení jej výšky nesprávne vyargumentovaný, a teda taký, ktorým ústavne neakceptovateľným spôsobom zasiahol do ústavou a dohovorom garantovanej slobody prejavu sťažovateľky a jej práva na slobodu prejavu a slobodné rozširovanie informácií podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy v spojení s právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, integrálnou súčasťou ktorého je aj právo účastníka konania na riadne odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ku ktorému malo dôjsť tým, že „súd uložením povinnosti zaplatiť žalobkyni sumu vo výške 3.319,30 EUR zasiahol“ do tohto jej práva.

Podľa čl. 20 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Pretože ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd namietaným rozsudkom porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorý zároveň zrušil, otvára sa po vrátení veci na ďalšie konanie podľa názoru ústavného súdu priestor na to, aby sa krajský súd sám vyrovnal s ochranou označeného základného práva hmotnej povahy. Ústavný súd preto sťažnosti v časti, v ktorej sa sťažovateľka domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, nevyhovel, uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv účastníkov konania pred ochranou v konaní pred ústavným súdom, t. j. zásadu minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov (bod 4 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou. Ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o tom, že napadnutým rozsudkom krajského súdu boli porušené základné práva sťažovateľky, rozhodol zároveň aj o zrušení rozsudku krajského súdu vo veci sp. zn. 3 Co 211/2011 zo 14. februára 2013 a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Krajský súd bude po vrátení veci na ďalšie konanie viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie. Rovnako tak podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovateľka v sťažnosti nepožadovala priznanie primeraného finančného zadost'učinenia. V posudzovanom prípade možno porušenie označených základných práv sťažovateľky podľa názoru ústavného súdu v plnej miere kompenzovať zrušením rozsudku krajského súdu a vrátením veci na ďalšie konanie.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátskou kanceláriou PALŠA A PARTNERI, [REDACTED]

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2015, ktorá bola 856 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2016. Úhradu priznal spolu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade

s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „vyhláška“), 2 x 143 € a režijný paušál 2 x 8,58 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma trov konania tak predstavuje sumu 363,79 € vrátane DPH, ktorú je krajský súd povinný uhradiť sťažovateľke na účet jej právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Priznanú úhradu trov konania (bod 3 výroku) je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. januára 2019